

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



יום שמחת תורה, ה'תשל"ה

חלק ב – יוצא לאור לשי"פ לך לך, יו"ד מרחשון, ה'תשפ"ב



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע



ולזכות

החייל ב,,צבאות השם“

גבריאל שלום דובער הכהן בן שרה לאה

בקשר עם יום הולדתו ח' מרחשון

לשנת הצלחה בגשמיות וברוחניות

ולרפואה שלימה ברמי"ח אברים ושסי"ה גידים בפו"מ

ולזכות אָחיו ואחיותיו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ב

[ערי"ח כסלו, ה'תשכ"ט]

- (1) שאלה לרב מאנ"ש מורה הוראה מכמה שנים.
- (2) כמו בכ"כ ביהכנ"ס ובפרט בהגדולים (ועיין יומא ט: שכן הי' בביהמ"ק שני).
- (3) פשוט שלהבא יזהר מדבורים כאלה ומכמה טעמים.
- (4) אין [לעשות דבר dramatic] הביהכנ"ס הוא פרנסתו הרוחנית (וגם הגשמית).
- (5) הרי זה ה'פך מילוי תפקידו (כלפי שמיא) בתור רב.
- (6) ח"ו — על רב להרבות מתפללים ולא לגרשם!
- (7) בדרכי נועם ובדרכי שלום ולאט לאט — ולזכור שאפילו במשה רבינו היו הבעלי בתים כפירש"י (דברים א, יב), ואין מה איבערנעמען זיך.
- (8) אזכיר עה"צ.



ב

מהעסקה. מענה (שנמסר טלפונית) לא' הרבנים-שלוחים — על כותבו אודות ס"ת שנפל, ל"ע ול"ע, בביהכנ"ס שם מכהן כרב.

- (1) שאלה לרב כו': במכתבו — תיאור במדויק ממה שאירע עם הס"ת.
- (2'3): במכתבו — פירוט הסיבות שאולי גרמו למאורע הנ"ל: לדעתו האישית, הנ"ל אירע מפני "שנאת חנם" השורר בביהכנ"ס (2); ברבים, אמנם, אמר — שהנ"ל אירע מפני שהפריזו בדיבור בעת קריאת-התורה בשבת שעברה, וציטט בקשר לזה ממאמר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (סה"מ תרצ"ז ע' 263. וש"נ) ש"המדבר עם זולתו" בעת קריאת התורה — "מרבח ח"ו וח"ו מתים" בישראל! (3).
- יזהר מדבורים כאלה: להעיר גם מסה"ש תנש"א ח"א ע' 249 ואילך, ובהנסמן שם הערה 164. ובכ"מ.

(4'7): במכתבו שואל — מה עליו לעשות כדי לשפר את המצב בביהכנ"ס: אם עליו "לעשות דבר dramatic [= דרמטי], כגון — לאיים בהתפטרות (4); שמא עליו להישאר בביתו בש"ק, ולמאן ללכת לביהכנ"ס עד שלא יקבל שיתוף-פעולה מלא מאת חברי הקהילה וכיו"ב (5); שמא עליו לדבר עם כ"פ, בדרכי נחת, אשר לא יבוא עוד לביהכנ"ס (6); מה, אכן, עליו לעשות? (7).

כפירש"י (דברים א, יב): ושם (עה"פ "טרחכם ומשאכם וריבכם"): "מלמד שהיו ישראל טרחנין כו' מלמד שהיו כו' מלמד שהיו כו'".

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ לך לך, יו"ד מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום שמחת תורה ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ נח, חלק שלישי י"ל אי"ה לש"פ וירא).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ד' חשוון, ה'תשפ"ב,
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה, כ"ג מ"ח ה'תשי"ב
ברוקלין.

... נ"ב: בענין המאורע בסי"ת שקרה לי"ע — לדעתך, א) לא יפרסמו עדי"ז.
ב) הוא ובנו שי יתענו במשך החורף ששה חצאי ימים. ג) יתנו לצדקה ... כמספר
שמש. ד) ישתדלו ביותר — עד ר"ה הבע"ל — בשמירת ג' השיעורים בחומש
תהלים תניא ואמירת הקאפיטל תהלים השייך להשנים, ויאריכו ימים ושנים
טובות — עם כל הפירושים.

א

מצילום האגרת.

המאורע בסי"ת שקרה ל"ע: שצד אחד של הס"ת נתגלגל לארץ ל"ע (תוך כדי גלילת הס"ת),
ולא הי' נוכח בשעת מעשה כ"א הנמען ובנו.
הוא ובנו שי יתענו כו': ראה שר"ע אדה"ז אר"ח סוסמ"ד (וש"ג): "נהגו העולם להתענות
כשנופל תפילין מידו על הארץ בלא נרתקן וה"ה אם נפל ס"ת אפי' בנרתקו". וראה קיבוץ
הדעות בזה (כמה להתענות — יום אחד או ג' ימים בה"ב כו'; והחילוק בזה בין מי שנפל
מידו לבין הרואים כו') — ארחות חיים החדש רס"מ (נסמן בשלהן מנחם ח"א ע' רעט). וראה
בהנ"ל גם קובץ יגדיל תורה נ"ג. חוברת נט ע' ריח ואילך (תשובת הרה"ק מהרי"ע מניעזין;
ובתוך דבריו שם (ס"ע ריט): "וגם כת"ר העיד בשם אדמו"ר הגאון והקדוש נ"ע שהחמיר בזה
כו"). ובכ"מ.

במשך החורף ששה חצאי ימים: ראה תניא אגה"ת פ"ג (צג, א): "ויכול לדחות לימים
הקצרים בחורף .. וב' חצאי יום נחשבים לו ליום א' לענין זה". וראה גם בכי"ב אג"ק ח"ז
אגרת א'תתקנ. ח"י"ב אגרת ד'רכא. ובכ"מ.
ואמירת הקאפיטל תהלים השייך להשנים: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"י אגרת ג'שנה
(ע' נג). וש"נ.

י. בהמשך להמדובר אתמול⁸⁵ אודות פסוקי "אתה הראת" — "ה'
מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד", "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו
בשלום"⁸⁶, "ויהיו נא אמרינו לרצון לפני אדון כל" — יש להוסיף ולבאר
הפסוק שלאח"ז: "ויהי בנסוע הארון וגו'"⁸⁷.

ובהקדים — שתוכן הפסוקים שאומרים לפני ההקפות הוא בענין
גדולת ה', גדולת התורה וגדולת ישראל כו', וכן הוא בנוגע לפסוק "ויהי
בנסוע הארון וגו'" (בעת מסעות בני"י במדבר), שבו מודגשת גדלות
התורה שפועלת ש"יפוצו אויביך וינוסו משנאיך גו'"⁸⁷; אבל עדיין צריך
לבאר הקשר וההמשך של פסוק זה לפסוקים שלפניו.

יא. ובכן:

נתבאר לעיל שלכל לראש מדגישים ענין מלכותו של הקב"ה —
"ה' מְלֶךְ ה' מְלֶךְ ה' ימלוך לעולם ועד", בעבר, בהוה ובעתיד, באופן
נצחי.

וכיון שה' הוא המלך שבידו הכח וההמשלה כו' — הנה "ה' עוז
לעמו יתן",

ומהביאורים בזה — דלכאורה: כיון שישראל מצד עצמם הם עזין
שבאומות⁸⁸, מהו הצורך בכרכה מיוחדת ש"ה' עוז לעמו יתן" —
שה"עוז" של ישראל מצד עצמם הוא בערך ה"עוז" של האומות, אלא
שישראל הם עזין יותר, ועל זה מוסיף הכתוב "ה' עוז לעמו יתן",
שהקב"ה נותן להם את ה"עוז" שלו, עוז נצחי שאין בו שינויים, שזהו
ענין נעלה באין ערוך לגמרי לגבי העוז של האומות,

ולכן, הנה לא זו בלבד שבני"י אינם מתייראים מאוה"ע בגלל שהם
גבורים יותר ומנצחים אותם במלחמה, אלא יתירה מזה: "ה' יברך את
עמו בשלום", היינו, שמלכתחילה אין ענין של מלחמה כלל, כי, ענין של
מלחמה שייך רק כאשר שני הצדדים הם בערך זל"ז, שאז גם אם צד אחד
חזק יותר, יכול הצד השני לנסות להתגבר עליו ע"י תכסיסי מלחמה כו';
אבל כאשר אומות העולם שומעים ש"ה' עוז לעמו יתן", היינו, שיש
לבני"י את עוזו של הקב"ה, שזהו תוקף ועוז שלא בערך, אזי סר מהם
ה"חשק" לצאת למלחמה נגד בני"י, ובמילא יש אצל בני"י מעמד ומצב
של שלום — "ה' יברך את עמו בשלום".

(85) שיחת ליל שמחת סכ"א ואילך (87) בעלותך יו"ד, לה.
(לעיל ע' ... ואילך). וש"נ. (88) ביצה כה, ב.
(86) תהלים כט, יא.

ובהמשך לזה באה הוראה נוספת, שכאשר יהודי יוצא לרחוב וצריך לדבר עם אלו שנמצאים שם, אזי יתכן שיהי' מושפע מכל מיני חשבונות כו' — ולכן מבקשים: "ויהיו נא אמרינו לרצון לפני אדון כל", היינו, שדבריו צריכים להיות לאחרי הכנה וחשבון צדק מהו האופן המכוון ומתאים לרצון הקב"ה, ואז בודאי יפעלו הדברים פעולתם גם בנוגע לענינים הגשמיים שבעולם, שכולם הם כבעלותו של הקב"ה — "אדון כל".

יב. אך כאן יכול יהודי לשאול: מהו הצורך שתהי' לו שייכות עם עניני העולם; מה לו ולעניני העולם?! ... — עליו רק להכריז ולהודיע ש"ה' עוז לעמו יתן", ולכן יש לו לעסוק אך רק בעניני תומ"צ, ותו לא מידי, ובדרך ממילא יתנהלו כל עניני העולם בהתאם לרצונו של הקב"ה, "אדון כל".

ועל זה נאמר בפסוק שלאח"ז "ויהי בנסוע הארון וגו'":

מיד לאחרי עשיית הארון נקבע הסדר ש"ארון ברית ה' נוסע לפניהם" (זה הארון היוצא עמהם למלחמה ובו שברי לוחות מונחים)⁸⁹ — בכל מקום שנסעו, גם במדבר, ולא סתם מדבר, אלא "מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"⁹⁰, היינו, לא רק מדבר שאין בו מים, אבל אין בו גם נחשים כו', אלא מדבר שיש בו "נחש שרף ועקרב", ולשם הלך משה רבינו יחד עם כל בני", ולקחו עמהם את הארון (עם הס"ת, שברי לוחות והלוחות — ככל פרטי הדעות שבזה"י), וזאת — למרות החומרות שישנם בדיני טלטול ס"ת ממקום למקום⁹², ועאכו"כ כשמדובר אודות הארון שבו היו מונחים הלוחות שהיו כתובים באצבע אלקים⁹³ (וכפי שמצינו בנוגע לארון שעשה בצלאל, שכאשר יצא למלחמה בימי עלי, נענשו עליו ונשבה)⁹⁴.

והיינו, שגם לאחרי שנבנה המשכן ושרתה שכינה במעשה ידיהם⁹⁵ (לאחרי הענין ד"סלחתי כדברך"⁹⁶), שענין זה הוא בעיקר ע"י הארון⁹⁷

(89) בעלותך שם, לג (ובפרש"י).
 (90) עקב ח, טו.
 (91) ראה אנציק' תלמודית ערך ארון (כרך ב ע' קעה. ע' קעז). וש"נ.
 (92) ראה שו"ע או"ח סוסקל"ה. סתקפ"ד ס"ג. וראה גם "נתיבים בשדה השליחות" (לונדון, תשס"ח) ח"א פ"ג. וש"נ.
 (93) תשא לא, יח. עקב ט, יו"ד.
 (94) פרש"י עקב יו"ד, א.
 (95) פקודי ט, מג ובפרש"י. שמיני ט, כג ובפרש"י.
 (96) ראה פרש"י עקב ט, יח.
 (97) ראה רמב"ן ר"פ תרומה.

במאמר¹⁵⁶, שמיסד על מאמרי רבותינו נשיאינו, ובפרט המאמר ד"ויהי בשלושים שנה"),

והיינו, שנוסף על השמחה שבענין התורה שישנה במשך כל השנה כולה, כמודגש בכך שבכל יום מברכים בברכות השחר: "אשר בחר בנו כו' ונתן לנו את תורתו", מתגלה בשמח"ת שמחה גדולה ביותר, עד כדי כך, שעוד לפני שקוראים בתורה, עורכים "הקפות" עם הס"ת בשמחה גדולה, ומצד גודל השמחה נעשה גם הריקוד ברגלים כו'.

כד. ומזה נמשך על הימים שלאח"ז, כמ"ש⁴⁷ "ביום השמיני שלח את העם גו' וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב", "שכל אחד ואחד נתעברה אשתו בכך זכר"¹⁵⁷, שע"ז באה שמחה לעולם¹⁵⁸,

והיינו, שהשמחה דשמח"ת נמשכת בענין ד"פרו ורבו ומלאו את הארץ"¹⁵⁹, כיון שצריך לפעול בכל העולם, ועד — להכין את כל הארצות שיהיו ראויים למעמד ומצב ש"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"¹⁶⁰,

ולכל לראש — שנמשך על כל השנה כולה שתהי' שנה של הצלחה בלימוד התורה (באופן שמביא לידי מעשה¹⁶¹) בשמחה רבה ונפלאה, ומזה תומשך השמחה בכל עניני האדם, ועד שנזכה ל"שמחת עולם על ראשם"¹⁶², בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

(156) ד"ה להבין ענין שמח"ת (לעיל ע' ... ואילך).
 (157) מו"ק ט, א. וש"נ.
 (158) ראה נדה לא, ב.
 (159) בראשית א, כח.
 (160) ראה פס"ר פ' שבת ור"ח. ספרי ר"פ דברים. יל"ש ישע"י רמז תקג.
 (161) קידושין מ, ב. וש"נ.
 (162) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

כב. ולהעיר, שגם בזמן שהיו מקריבים קרבנות בביהמ"ק הי' צ"ל גם ענין התפלה, כפי שמצינו במסכת תמיד¹⁴⁹ שהיו קורין את שמע ואומרים כמה ברכות כו',

ועד שלפני הקרבת הקרבנות היו אומרים "האיר פני כל המזרח עד שבחרון"¹⁵⁰, כדי להזכיר זכות אבות (ישיני חרון)¹⁵¹, ע"ד שבהתחלת התפלה אומרים "אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב", והיינו, שהי' צ"ל ענין של תפלה גם בתור הכנה לענין הקרבנות, שע"ז יהי' ענין הקרבנות בשלימות (ע"ד שלימוד התורה צ"ל לאחרי הקדמת ברכת התורה ולאחרי עבודת התפלה, כפי שאמר אבא בנימין על תפילתי שתהא סמוכה למטתי¹⁵², לפי שמעלת העסק בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה שקודם התפלה¹⁵³),

אלא שבזמן שביהמ"ק הי' קיים לא הספיק ענין התפלה, אלא הי' צ"ל ענין הקרבנות כפשוטו, שלא הי' יכול להעשות באופן ד"נשלמה פרים שפתינו"; ואילו בזמן הגלות, הנה "קלקלתנו זוהי תקנתנו"¹⁵⁴, שגם ענין הקרבנות יכולים לפעול ע"י התפלה באופן ד"נשלמה פרים שפתינו".

כג. וכשם שכללות ענין העלי' לרגל שבכל המועדים נמשך מכל מועד על הימים שלאחריו עד למועד הבא — כן הוא גם בנוגע לענינו הפרטי של כל מועד: חג המצות, חג השבועות וחג הסוכות, שנמשך על כל הימים שלאח"ז, עד בוא מועד זה בשנה הבאה.

ובענין זה יש עליו מיוחד בחג הסוכות, ועד לסיומו בשמח"ת:

מלבד ענין העלי' לרגל שישנו בכל המועדים, יש בהם גם ענין השמחה — "מועדים לשמחה"¹⁵⁵. ונוסף לזה יש ענין מיוחד של שמחה בחג הסוכות, שנקרא "זמן שמחתנו"¹⁵⁵, כמ"ש²⁷ "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים".

ומצד זה ניתוסף בחג הסוכות גם בענין הכללי ד"מועדים לשמחה" (וגם בענין העלי' לרגל) שבכל המועדים, ע"ד שקדושת יוהכ"פ "אהנאי לתמידין" (כנ"ל ס"ו).

ובכל זה ניתוסף עליו מיוחד בשמח"ת — שבו שמחים בני עם התורה, ועד כדי כך שע"ז פועלים שמחה בתורה (כמדובר לעיל

בהיותו במקומו הקבוע — הוצרך להיות גם הענין ד"ויהי כנסוע הארון", ודוקא בזה תלוי' השלימות של הארון.

ועד שזהו ענין שנוגע להקב"ה — "קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך"⁸⁷, שמתבטלים אויבי ומשנאי ה', וכפי שמצינו במלחמת מדין, שכדי לפעול "נקמת ה' במדין"⁸⁸, לקחו בני"י עמהם את "כלי הקודש", "זה הארון וכו'"⁹⁹.

יג. ועפ"ז יש לבאר ענין מוזר לכאורה שמצינו בנוגע לפרשת ויהי כנסוע הארון:

מצינו בגמרא¹⁰⁰ שהשיעור לספר תורה שנמחק או בלה להיות עומד בקדושתו הוא שמונים וחמש אותיות, שזהו מספר האותיות שיש בפרשת ויהי כנסוע הארון, שהוא ספר לעצמו, שלכן ישנם שבעה ספרי תורה (כיון שספר במדבר נחלק לשלשה ספרים: עד ויהי כנסוע, ויהי כנסוע, ולאחרי ויהי כנסוע).

וצריך להבין: מהי השייכות של מספר שמונים וחמש אותיות שבפרשת ויהי כנסוע לשאר פרשיות התורה — דלכאורה אדרבה: ענין זה שייך לפרשת ויהי כנסוע דוקא, בגלל חשיבותה המיוחדת בתור ספר כפ"ע, ואיך יכולים ללמוד מזה בנוגע לקדושת ס"ת שיש בשמונים וחמש אותיות בכל פרשיות התורה?!

אך הענין הוא — שזהו לפי ש"ויהי כנסוע הארון" הו"ע עיקרי בתורה:

התורה מצד עצמה היא שעשועים של הקב"ה, כמ"ש¹⁰¹ "ואהי' אצלו גו' שעשועים גו'", ולכן היא למעלה לגמרי מהעולם, כמארז"ל¹⁰² "אלפים שנה קדמה תורה לעולם".

אך אעפ"כ "ירדה התורה ממקום כבודה שהיא רצונו וחכמתו יתברך .. ומשם נסעה וירדה בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות העולמות עד שנתלכשה .. בצירופי אותיות גשמיות בדיו על הספר כו'"¹⁰³ — שכאן מודגש ענין הנסיעה, "נסעה וירדה", היינו, לא רק ענין של ירידה, שזהו דבר המוכרח כדי שתבוא ממקום כבודה למעלה עד למטה בעוה"ז הגשמי, אלא גם ענין של נסיעה.

(98) מטות לא, ג. (102) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח,

(99) שם, ו ובפרש"י. ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.

(100) שבת קטו, ב ואילך ובפרש"י. (103) תניא פ"ד.

(101) משלי ח, ל.

(149) רפ"ה. (152) ברכות ה, סע"ב ובפרש"י.

(150) יומא כח, סע"א. (153) ראה לקו"ת שם צו, ב.

(151) פרש"י שם, ב — מירושלמי יומא ע"פ שבת פ, ב.

(152) ע"פ שבת פ, ב. (155) נוסח התפלה והקידוש דיו"ט.

(153) פרש"י שם, ב — מירושלמי יומא פ"ג ה"א (ש"ת הרשב"א ח"א סתכ"ג).

ולכן גם לאחרי שנסעה וירדה עד שנתלבשה בצירופי אותיות גשמיות כו', הנה גם בהיותה למטה צריך להיות הענין ד'ויהי בנסוע הארון" דוקא.

יד. ועז"נ "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה":

ענינו של משה — עליו נאמר¹⁰⁴ "ומשה הי' רועה", ש"כל מי שכתוב בו הי' מתוקן לכך"¹⁰⁵ — שהוא משבעה רועים, והוא כללות כולם, ונקרא רעיא מהימנא¹⁰⁶.

ובכחו של משה יכול להיות אצל כל אחד מישראל הענין ד'ויהי בנסוע הארון", שפועל הענין ד'קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך".

וכאשר יהודי טוען שלאחרי שפעל הענין ד'יפוצו אויבך וינוסו משנאיך", הנה למחרת בבוקר חוזר עוה"פ האויב והשונא ומבלבל כו' — אומרים לו, שכך הי' הסדר גם בזמנו של משה, שהנסיעה עם הארון פעלה רק ש"יפוצו אויבך וינוסו משנאיך", אבל לא באופן שהאויב והשונא נתבטל לגמרי (שלכן הי' יכול לחזור ולבוא כו'), כי עדיין לא הגיע הזמן לכך כו', ולעת עתה רוצה הקב"ה שיהי מעמד ומצב כזה.

ועד"ז בעבודת כל אחד מישראל — כמבואר בתניא¹⁰⁷ בנוגע לעבודת הבינוני, שצריך להלחם כל ימיו עם היצר כו',

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת"שחוק): אילו היו זקוקים לספר התניא כדי לידע זאת, הי' טוב... אבל המציאות היא, שעוד לפני שפותחים את ספר התניא, רואים זאת בפועל ממש, שגם לאחרי שנלחם אתמול עם היצה"ר, הנה ביום זה חוזר ומופיע היצה"ר עוה"פ, וצריך לחזור ולהלחם עמו כו' —

שלכן יש צורך "לנחמם בכפלים כו'", ש"אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהי' כן כל ימיו במלחמה זו, כי אולי לכך נברא, וזאת עבודתו לאכפיא לס"א תמיד".

אבל לאידך גיסא, ברור הדבר שכל אחד מישראל יכול להצליח בעבודה זו (שהרי מדת הבינוני היא מדת כל אדם כו'¹⁰⁸), שאע"פ שלא זכה להגיע למדרגת צדיק שאין לו יצה"ר, לפי שהרגו בתענית כו'¹⁰⁹,

(108) תניא רפי"ב.

(104) שמות ג, א.

(109) פ"א (וראה הנסמן בתניא עם לקוט

(105) שמור"ר פ"ב, ד.

פירושים מרבותינו נשיאינו לשם (ע' ...

(106) ראה תניא רפ"ב.

ואילך)).

(107) פכ"ז ופל"ה.

ה", "כדרך שבא ליראות כך בא לראות"¹³⁷, ובפשטות, שכאשר כל אחד מישראל הי' רואה "מקום שכינה", "קדושה גדולה, וכהנים עוסקים בעבודה (ולוים בדוכנם וישראל במעמדם), הי' מכוון לבו יותר ליראת שמים (שקשור עם מורא מקדש) וללמוד תורה כו'¹³⁸,

— ואע"פ שבמשך כל השנה כולה היו בביהמ"ק אנשי מעמד בתור שלוחים של כל בני¹³⁹, הרי מובן, שהפעולה שנעשית בכל ישראל ע"י שלוחיהם, אינו דומה לפעולה שנעשית עי"ז שכל אחד מישראל הי' עולה לביהמ"ק ורואה בעצמו כו' —

ומזה נמשכה נתינת כח לעבודה בתומ"צ בימים שלאח"ז, כאשר כל אחד שב לביתו, "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"¹⁴⁰, עד לעלי' לרגל ביו"ט שלאח"ז¹⁴¹.

אמנם, גם לאחרי ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו .. ואין אנו יכולים לעלות ולראות .. מפני היד שנשתלחה במקדשיך"¹⁴² — הרי ענין החורבן הוא רק בנוגע לביהמ"ק הגשמי שנבנה מעצים ואבנים, אבל לא בנוגע לביהמ"ק הרוחני, שאין שליטה עליו לאינם-יהודים, אלא נשאר קיים בשלימותו גם עכשיו¹⁴³ (ועד שגם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית'¹⁴⁴), שעז"נ¹⁴⁵ "ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחד¹⁴⁶, שישנו במשך כל השנה כולה (כשם שביהמ"ק כפשוטו הי' קיים במשך כל השנה כולה, לא רק בזמן העלי' לרגל), אלא שבזמן העלי' לרגל ניתוסף עליו מיוחד גם בעבודה הרוחנית כו'.

וענין זה נעשה ע"י עבודת התפלה — שתפלות במקום קרבנות תקנום¹⁴⁷, ומזה מובן, שקרבנות ותפלה אינם ענינים שונים שיש ביניהם שייכות רחוקה בלבד, אלא היינו הך, שלכן, כשאי אפשר לקיים ענין הקרבת הקרבנות כפשוטו, אזי יש אפשרות לעשות זאת ברוחניות ע"י עבודת התפלה, באופן ד"נשלמה פרים שפתינו"¹⁴⁸.

(137) חגיגה ב, א. וש"נ.

(144) תניא ספכ"ד.

(138) רשב"ם פ' ראה יד, כג. תוד"ה כי

(145) תרומה כה, ח.

(146) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א.

(139) ראה תענית רפ"ד.

ועוד.

(140) מלכים-א ה, ה.

(147) ברכות כו, א"ב.

(141) ראה לקו"ת ברכה צח, ב.

(148) הושע יד, ג. וראה גם שיחת יום

(142) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

שמח"ת תשל"ג סכ"א (תו"מ ח"ע ע' 135).

(143) ראה גם תו"מ חע"ג ריש ע' 162. וש"נ.

וש"נ.

כ. ויש להוסיף ולהעיר בנוגע לכללות הענין דהפצת המעיינות חוצה:

פעם הי' מספיק שענין זה יהי' אצל יחידי סגולה בלבד, ו"צדיק באמונתו יחי"י"¹³¹, היינו, שדי בכך שהצדיק עובד את ה' בדחילו ורחימו כו', ועי"ז יחי' את כל השייכים אליו. אבל שיטת רבינו הזקן היא שכל אחד מישראל צריך להיות עובד אלקים בדחילו ורחימו, ע"י הקדמת לימוד פנימיות התורה בהבנה והשגה, באופן ד"תורתך בתוך מעי"¹³², וזוהי ה"עצה" שנותן רבינו הזקן ל"כל אחד ואחד מאנ"ש שבמדינתנו"¹³³; ובימינו אלו, לאחרי שנתבטל כל ענין ההתנגדות כו', המצב הוא שמדינות כל העולם הם המדינות של רבינו הזקן!... ואם יש מקום ששם לא הגיע עדיין ענין החסידות, הרי זה רק בגלל שנתעכב בדרך כו'.

וע"ד המדובר¹³⁴ בנוגע להדלקת נרות שבת, שפעם הי' מספיק שעקרת-הבית תדליק נרות, אבל כשנעשה מעמד ומצב שחסר בביטול של בני הבית לעקרת-הבית¹³⁵, אזי יש צורך שהדלקת הנרות תהי' ע"י כל אחת מבנות הבית, והרי אי אפשר להמתין עד שיתוקן ענין הביטול לעקרת-הבית, אלא יש צורך לפעול באופן ד"חטוף ואכול חטוף ושתי"¹³⁵, ולכן משתדלים ועוסקים בלהט ("מ'קאכט זיך") בענין הדלקת נרות שבת ע"י כל בת ישראל.

ועד"ז בנוגע לצורך בלימוד פנימיות התורה בדורנו זה, במכ"ש ממ"ש האריז"ל ש"בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה"¹¹⁶ — בגילוי ממש, ובאופן שיפוצו מעינותיך חוצה כפשוטו.

ועי"ז ממהרים ביאת משיח צדקנו, בעגלא דידן.

* * *

כא. ענינו של שמח"ת צריך להיות לא רק במשך הרגעים והשעות של יום שמח"ת, אלא יש להמשיך זאת על כל השנה כולה.

וע"ד שמצינו בנוגע לכללות ענין המועדים:

בזמן שביהמ"ק הי' קיים הי' במועדים ענין העלי' לרגל, שכל בני"עלו לביהמ"ק כדי לראות אלקות — כמ"ש¹³⁶ "יראה גו' את פני האדון

(131) חבוקק ב, ד. וראה סה"ש תרצ"ד ע' (134)
 376. ע' 394. תש"ד ע' 133. ועוד. (135) עירובין נד, א. וראה אג"ק אדמו"ר
 (132) תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה. מהורש"ב ח"א ע' רסו. וש"נ.
 (133) לשון אדה"ז בהקדמה לתניא. (136) תשא לד, כג.

יוכל להתגבר על היצה"ר ולדחותו כו', באופן ש"יפוצו אויביך וינוסו משנאיך".

טו. וכאשר הולכים עם הארון בכחו של משה — "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה" — אזי מצליחים במילוי שליחותו של הקב"ה בעלמא דין,

ועד שפועלים הענין ד"אתהפכא חשוכא לנהורא"¹¹⁰, ש"זדונות נעשו לו כזכות"¹¹¹ — ע"י עבודת התשובה דיוהכ"פ, שנמשכת בגילוי בשמע"צ ושמח"ת,

וממשיכים זאת על כל השנה כולה — שתהי' שנת תורה וכו', ועד לשלימות הענין דאתהפכא חשוכא לנהורא שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

טז. בנוגע להמדובר לעיל אודות הענין ד"ויהי בנסוע הארון" שע"ז "יפוצו אויביך וינוסו משנאיך" — עדיין צריך ביאור:

בנוגע לארון — "אין בארון רק שני לוחות האבנים גו"¹¹², שהיו כתובים באצבע אלקים באותיות החקיקה, שאח"כ ירדה ובאה באותיות הכתיבה שבספר תורה.

וצריך להבין: מה הי' ההכרח לקחת דוקא את הארון שבו נמצאים הלוחות, ולטלטל אותו ממקום למקום במשך כל מ"ב המסעות שהלכו במדבר עד עבר הירדן מזרחה (במקום למעט טלטולו ולהביאו לארץ ישראל בדרך קצרה כו') — דלכאורה, כל מה שהיו צריכים לפעול במדבר, היו יכולים לפעול ע"י לקיחת ספר תורה, ולמה הוצרך להיות הענין ד"בנסוע הארון" דוקא!?

יז. ועד"ז נשאלת השאלה בנוגע לכללות ענין הפצת פנימיות התורה:

ידוע הסיפור¹¹³ שהרה"צ ר' פינחס מקוריץ כתב של חסידות שהתגלגל במקום בלתי ראוי כו', והקפיד על זה כו'. ורבינו הזקן הסביר זאת, ע"פ משל מבן מלך שחלה, והרופאים אמרו שהתקוה היחידה להציל את חייו היא לקחת את האבן היקרה שבה תלוי כל היוקר של

(110) ראה זח"א ד, א. תניא ספ"י. ובכ"מ. (113) אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ג ע' (111) יומא פו, ב. שכו ואילך. ועוד.
 (112) מלכים-א ח, ט.

כתר המלך [שבו תלוי כל ענין המלוכה ומציאות המלך, כמבואר בדרושי פורים¹¹⁴ החילוק שבין "לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך"¹¹⁵, שיכולים להנתן גם למישהו אחר, לכתר המלך, שלא יכול להנתן לאף אחד], לשחקה ולערכה במים, ולשפוך על שפתיו של בן המלך, אפילו על הספק שתיכנס טיפה אחת לתוך פיו, ותציל את חייו.

אך לכאורה אינו מובן הביאור שע"פ המשל הנ"ל, כי, הן אמת שבמשל יכולה להיות מציאות כזו שהעצה היחידה להציל את חייו של בן המלך היא ע"י שחיקת האבן היקרה שבכתר המלך, אבל אעפ"כ, מהו ההכרח שכן הוא בנמשל, בנוגע להקב"ה ובנ"י, שהעצה היחידה להציל את בנ"י היא ע"י גילוי פנימיות התורה דוקא?!

ובפרט שבדורות הראשונים היתה פנימיות התורה נעלמה מכל תלמידי חכמים, כי אם ליחיד סגולה ובהצנע לכת, ולא ניתן רשות לגלות כו'¹¹⁶, וא"כ, מהו ההכרח שבדורות האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה?!

והרי זה בדוגמת השאלה האמורה לעיל בנוגע לנסיעת הארון עם הלוחות שהיו באופן של אותיות החקיקה, שזוהי פנימיות אותיות הכתיבה, בדוגמת פנימיות התורה כו'¹¹⁷ — מהו ההכרח שדוקא ע"י יהי' הענין ד"יפוצו אויביך וינוסו משנאיך"?!?

יח. וא' הביאורים בזה:

ובהקדים — שהקשר של יהודי עם הקב"ה צ"ל באופן שאינו מסתפק בעבודתו "בכל לבבך ובכל נפשך"¹¹⁸, אלא נדרש ממנו שעבודתו תהי' גם "בכל מאדך"¹¹⁸. וכיון ש"מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"¹¹⁹, צ"ל כן גם מצדו של הקב"ה, ש"אנכי עמו בצרה"¹²⁰.

וזהו כללות הענין ד"בקשו פני את פניך הוי' אבקשו"¹²¹, היינו, שהפנימיות של כל אחד מישראל צ"ל קשורה עם הפנימיות שלמעלה, כך, שניכרת אצלו הבעלות של ה"חלק אלקה ממעל ממש"¹²², ובאופן

(114) ראה שערי אורה שער הפורים ד"ה
ביאו לבוש מלכות פ"ד-ח. ט.
(115) אסתר ו, ח.
(116) ראה תניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).
(117) ראה דרמ"צ מ, ב ואילך.
(118) ואתחנן ו, ה.
(119) ראה תניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).
(120) ראה דרמ"צ מ, ב ואילך. ובכ"מ.
(121) ב-ג. דרושי ש"ש סו, ג ואילך. ובכ"מ.
(122) תניא רפ"ב.
(123) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ז. וש"נ.
(124) ואתחנן ו, ט.
(125) תהלים קכא, ח.
(126) ראה תנחומא תולדות ה. אסתר"ר פ"י, יא.
(127) סה"ש תרח"ץ ע' 251 [278]. וש"נ.
(128) ראה כש"ט בהוספות ס"ל. וש"נ.
(129) פ' ראה יב, כ. פ' שופטים יט, ח.
(130) תהלים פא, יא.

שהעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו¹²³, והיינו, שתופס בכל העצם.

ובזה גופא אין הכוונה שהפנימיות שלמעלה תישאר באופן של העלם והסתור — שהרי הציווי ד"ואהבת גו' בכל מאדך"¹¹⁸ הוא באופן שצ"ל ניכר גם בענין ד"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"¹²⁴, שפועל בכל עניני הבית, ועד שפועל ש"ה' ישמר צאתך גו'"¹²⁵, בשעה שיוצא לעולם בין שבעים זאבים¹²⁶, ומדבר עם אומות העולם בלשון כל עם ועם — שבעים לשון — בתוכן וסגנון כזה שהגוי יכיר וירגיש ("דערהערן") שהוא נמצא במעמד ומצב ד"בכל מאדך".

וכידוע הסיפור¹²⁷ אודות חסידים ברוסיא בזמן שהיו רדיפות כו', שפעם חזרו מהתוועדות מאוחר בלילה, והרעישו בלכתם ברחוב, ופגש אותם שוטר ושאל: מי הוא ההולך? והחסיד השיב (ברוסית): "ביטול אידיאָט", "ביטול הולך"! והגוי שמע וקיבל זאת ("ער האָט דאָס דערהערט"). ועד"ז צריך הגוי להכיר ("דערהערן") שיהודי נמצא במעמד ומצב ד"בכל מאדך".

יט. ועפ"ז מובן כללות הענין ד"ויהי בנסוע הארון":

זוהי הוראת דרך לכל אחד מישראל בהליכתו במ"ב המסעות שבמשך ימי חייו (כידוע תורת הבעש"ט בזה¹²⁸), ועאכ"כ בנוגע למ"ב המסעות אצל כללות בנ"י במשך כל הדורות, החל מיצי"מ והליכתם במדבר העמים לבוא אל ארץ נושבת, ועד לאופן ד"ירחיב ה' אלקיך את גבולך"¹²⁹ בגאולה האמיתית והשלימה, שהליכתם צריכה להיות דוקא עם ה"ארון" שבו נמצאים לוחות האבנים, אותיות החקיקה, שזוהי הפנימיות דלמעלה, הקשורה עם פנימיות התורה, שהיא כמשל האבן היקרה שבכתר המלך שבו תלוי כל ענין המלוכה.

וזהו כללות הענין דיפוצו מעינותיך חוצה — שענין המעיינות שהי' תחילה באופן גנוז, נמשך ומתגלה באופן שמפררים ושוחקים את האבן היקרה שבכתר המלך, ושופכים לתוך פיו של בן המלך — כל אחד מישראל, אלא שצריך להיות הענין ד"הרחב פיך", ואז — "ואמלאהו"¹³⁰, בשופי.

(123) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ז. וש"נ.
(124) ואתחנן ו, ט.
(125) תהלים קכא, ח.
(126) ראה תנחומא תולדות ה. אסתר"ר פ"י, יא.
(127) סה"ש תרח"ץ ע' 251 [278]. וש"נ.
(128) ראה כש"ט בהוספות ס"ל. וש"נ.
(129) פ' ראה יב, כ. פ' שופטים יט, ח.
(130) תהלים פא, יא.